

การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์บุคคลสาธารณะ
กรณีศึกษาดาราและนักการเมืองไทย

Mitigating Linguistic Devices Utilized via Public Figures
Interview: A Case Study of Thai Celebrities and Politicians

สุมาลี พลขุนทรัพย์^{1*}

Sumalee Phonkhunsap^{1*}

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาสารคาม 44000

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University, Maha Sarakham, 44000, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: kiksumalee_p@hotmail.com

(Received: October 29, 2023; Revised: December 9, 2023; Accepted: December 22, 2023)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์บุคคลสาธารณะในวงการบันเทิงและวงการเมืองไทย โดยเก็บข้อมูลจากคลิปการสัมภาษณ์ที่เผยแพร่ทาง YouTube ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 จนถึงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2566 ได้แก่ 1) รายการข่าวบันเทิง Nine Entertain Official 2) รายการ The Secret Sauce 3) รายการเอื้อยTalk ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงที่ปรากฏในบริบทการสัมภาษณ์บุคคลในวงการบันเทิงไทย มี 6 กลวิธี ดังนี้ 1. ถ้อยคำลดปริมาณ 2. ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น 3. ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน 4. ถ้อยคำแบบระบุไม่ชัดเจน 5. การใช้ถ้อยคำอื่นแทนถ้อยคำเดิมที่มีน้ำหนักรุนแรง 6. ถ้อยคำแสดงอารมณ์ขัน ด้านบุคคลในวงการเมืองไทย มี 6 กลวิธี ดังนี้ 1. ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น 2. ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน 3. ถ้อยคำลดปริมาณ 4. ถ้อยคำแบบระบุไม่ชัดเจน 5. การใช้ถ้อยคำอื่นแทนถ้อยคำเดิมที่มีน้ำหนักรุนแรง 6. ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมไทยที่มีความสัมพันธ์กับกลวิธีที่ใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงพบว่า กลวิธีทางภาษาและเนื้อหาของการสัมภาษณ์ดาราและนักการเมืองไทยทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์แบบพึ่งพา ลักษณะสังคมแบบอิงกลุ่ม ความกตัญญูรู้คุณ การรู้จักกาลเทศะ ความสนุกสนาน การสอดแทรกสำนวนไทย คุณธรรมและคำสอนของพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ: การสัมภาษณ์ การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรง บุคคลสาธารณะ บุคคลในวงการบันเทิงไทย บุคคลในวงการเมืองไทย

Abstract

The objective of this research was to study the mitigating linguistic devices employed by public figures in the entertainment industry and political group when they were interviewed. Interviewed videos which were broadcasted on YouTube website since November, 1, 2022 to April, 30, 2023 were used as data. They included 1) entertainment news program, entitled ‘Nine Entertain Official’, 2) ‘The Secret Sauce’, and 3) ‘Euai talk’. The result revealed that there were six linguistic devices used by celebrities: 1. mitigating quantity, 2. expressing opinion, 3. predicting, 4. ambiguity, 5. substituting another word upon the mitigating one, and 6. humor. When Thai politicians were interviewed, there were also six devices being applied: 1. expressing opinion, 2. predicting, 3. mitigating quantity, 4. ambiguity, 5. substituting another word upon the mitigating one, and 6. conditional sentence. In terms of sociocultural factors related to utilizing the linguistic devices, the findings revealed that the devices and contents toward celebrities and politicians reflected mutualism, affiliative society, gratitude, awareness of contexts and social interactions, fun, utilizing Thai idioms, morality, and Buddhist doctrines.

Keywords: Interview, Mitigating linguistic Device, Public Figure, Celebrity, Politician

บทนำ

วัจนภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสาร เมื่อผู้ส่งสารเลือกใช้ถ้อยคำใดในแต่ละครั้งนั้นจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสารและนำไปสู่การตีความหมายซึ่งอาจจะตรงกับเจตนาของผู้ส่งสารหรือไม่ก็ได้ การสื่อความหมายของผู้พูดการตีความของผู้ฟังมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น วัฒนธรรมไทยบางประการที่ยังคงคงงามและหลงเหลืออยู่คือ ความอ่อนน้อมถ่อมตน การพูดจาแบบถ้อยที่ถ้อยอาศัย คำนี้ถึงความรู้สึกของผู้ฟัง มีการเลือกสรรกลวิธีทางภาษาโดยอ้อมแทนการกล่าวอย่างตรงไปตรงมาเพื่อรักษาสัมพันธภาพ

การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงเป็นวิธีการใช้ภาษาอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้การสนทนาหรือการสัมภาษณ์ดำเนินไปด้วยความราบรื่นและลดความขัดแย้งได้ สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ [1] กล่าวถึง ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงหรือ Hedges ว่า เป็นกลวิธีทางภาษากลวิธีหนึ่งที่ดารานักแสดงไทยมักเลือกใช้เพื่อรักษาสัมพันธภาพและความรู้สึกที่ดีต่อผู้ร่วมสนทนาหรือผู้ที่ตนเองกำลังกล่าวถึง นอกจากนี้กลวิธีดังกล่าวยังใช้เพื่อลดความรุนแรงของการคุกคามหน้าของตนเอง Chen [2] รวมถึงการลดความรับผิดชอบต่อถ้อยคำที่กล่าวออกไป ในการตอบคำถามสื่อมวลชนดารานักแสดงอาจไม่สามารถตอบอย่างตรงไปตรงมาได้ เนื่องจากการตอบอย่างตรงไปตรงมาอาจมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์หรือหน้าที่การงานของตนเอง ดังนั้นดารานักแสดงจึงจำเป็นต้องเลือกใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในถ้อยคำที่เป็นคำตอบโดยการแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามอย่างเป็นกลางเพื่อที่จะไม่ต้องรับผิดชอบสิ่งที่ตนเองพูด ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงที่ดารานักแสดงเลือกใช้ในการสื่อสารโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาหน้านั้นสอดคล้องกับที่ Obeng [3] และนิจจภา วงษ์กระจำง [4] ศึกษา กลวิธีทางภาษาของนักการเมืองอเมริกันและไทยในการตอบคำถามสื่อมวลชนพบว่า นักการเมืองอเมริกันและไทยเลือกใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงเป็นหนึ่งในกลวิธีความสุภาพเพื่อลดการคุกคามหน้าของตนเอง

บุคคลสาธารณะ หรือบุคคลที่มีตำแหน่งเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ เช่น นักการเมือง รวมถึงบุคคลที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ดารา นักร้อง นักแสดง เป็นกลุ่มคนที่เป็นที่รู้จักของประชาชน การนำเสนอตนเองผ่านสื่อสาธารณะด้วยการให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนส่วนใหญ่จะอยู่ในความสนใจของคนทั่วไป การเลือกใช้วัจนภาษาตามเจตนาของตนเองจะต้องมีความระมัดระวังและผ่านการกลั่นกรอง เพราะการให้สัมภาษณ์ย่อมส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ ความนิยมชมชอบ หรือนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อมวลชนและผู้คนที่รับสาร การใช้ภาษาโดยอ้อมหรือลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำในการตอบคำถามจึงเป็นกลวิธีหนึ่งที่บุคคลกลุ่มนี้เลือกใช้

สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ ศึกษาการแสดงความเห็นแย้งในบริบทการสนทนาในภาษาไทยและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมาจากบทสนทนาที่เกิดขึ้นจริงและมุ่งพิจารณาปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยในสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวทางวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) มีผลการศึกษาที่น่าสนใจคือการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นข้อคำนึงที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่คำนึงถึงมากที่สุดในการแสดงความเห็นแย้ง โดยผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าแม้สถานการณ์ความขัดแย้งหรือการแสดงความเห็นต่าง ผู้ใช้ภาษายังคำนึงถึงความรู้สึกและเลือกใช้วิธีลดความรุนแรงของถ้อยคำ เพื่อให้การสนทนาเป็นไปอย่างราบรื่นเท่าที่จะเป็นไปได้ [5] บุคคลสาธารณะส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์แบบถ้อยที่ถ้อยอาศัยและพึงพาสื่อมวลชนดังสำนวนไทย “น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า” การสร้างความขัดแย้งด้วยถ้อยคำที่รุนแรงจะเป็นไปโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจย่อมเกิดผลเสียมากกว่าผลดี ประกอบกับลักษณะนิสัยของคนไทยยังมีความเกรงใจและรักสงบ ทั้งนี้กลวิธีทางภาษาในการสื่อสารโดยอ้อมแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับสังคมและ

วัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างการสัมภาษณ์บุคคลในวงการเมือง

ถาม : แล้วตัวคุณเองล่ะครับ คิดว่ามีคุณสมบัติเป็นนายกฯ มั้ย

ตอบ : อึ้ง คิดว่า พูดแล้วมันก็ดูแบบว่าหลงตัวเองนะ ไข่ม้อย แต่ยิ่งรู้สึกว่ เอาอย่างนี้แล้วกัน อึ้งคิดว่าอึ้งพร้อมที่จะเสนอตัวให้ประชาชนเลือก (แพทองธาร ชินวัตร, 27 มีนาคม 2566) [6]

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์บุคคลในวงการเมือง คุณแพทองธาร ชินวัตร มีการใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น “คิดว่า” เป็นการแสดงว่าสิ่งที่ตนกล่าวเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัวเท่านั้นซึ่งอาจจะมีความเห็นด้วยหรือไม่ก็ได้

ตัวอย่างการสัมภาษณ์บุคคลในวงการบันเทิง

ถาม : กระแสมานางเอก ม โยงมายังเราเต็ม ๆ เลย เป็นไงบ้าง

ตอบ : ก็ ความจริงแล้วเบลไม่ได้ตามดูด้วยตัวเองทั้งหมดนะค่ะ แต่ก็พอจะทราบเรื่องค่ะ ก็ค่อนข้างจะประหลาดใจกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นพอสมควรค่ะ เพราะว่าสำหรับตัวเบลนะที่เราได้เจอกันตอนที่ม่โอกาสเจอกันก็คุยกันดีค่ะ ไม่ได้มีปัญหาอะไรแล้วเบลก็ไม่ได้มีปัญหากับใครด้วย (เบลล่า ราณี แคมเปน, 24 มีนาคม 2566) [7]

จากตัวอย่างนางเอกให้สัมภาษณ์โดยเลือกใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงการลดปริมาณ “ค่อนข้างจะ” “พอสมควร” เพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเองมีความรู้สึกต่อเหตุการณ์ที่ถูกคาดหวังว่าเป็นนางเอกชอปปี้กันขึ้นเพื่อนนักแสดงว่ามีระดับความรุนแรงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เมื่อผู้รับสารได้ฟังการให้สัมภาษณ์นี้มีผู้ที่วิพากษ์วิจารณ์ในแง่บวกและชื่นชมทัศนคติของนางเอกสาวในการตอบคำถาม โดยเชื่อมโยงเข้ากับสำนวนไทยที่ว่า “บัวไม่ให้ช้ำน้ำไม่ให้ขุ่น” ใช้ถ้อยคำที่ถนอมน้ำใจไม่ให้ขุ่นเคืองกัน

การแสดงออกของบุคคลสาธารณะนั้นอยู่ในการเฝ้ามองของประชาชน การสัมภาษณ์ที่เผยแพร่ผ่านสื่อสารมวลชนย่อมเป็นที่กล่าวถึง หลีกเลียงไม่ได้ที่จะเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ถ้อยคำเมื่อถูกนำเสนอไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขได้ การเลือกใช้ภาษาเพื่อสื่อสารจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนี้ภาษาที่บุคคลสาธารณะใช้ในการให้สัมภาษณ์ยังได้รับอิทธิพลจากสังคมและวัฒนธรรมไทย การพิจารณาใช้คำให้เหมาะสมกับผู้ฟัง สถานภาพ บทบาท วิทยุคุณ คุณวุฒิ และค่านิยม อาจจะเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงในสถานการณ์สัมภาษณ์ที่บุคคลสาธารณะต้องเผชิญ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนของบุคคลสาธารณะในวงการบันเทิงและวงการเมืองไทยว่ามีกลวิธีใดบ้างซึ่งอาจจะทำให้เห็นว่าการแสดงออกอย่างสุภาพส่งผลต่อภาพลักษณ์ของกลุ่มผู้มีชื่อเสียงอย่างไร นอกจากนี้ยังวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมไทยที่มีความสัมพันธ์กับกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนของบุคคลสาธารณะเนื่องจากภาษา สังคม และวัฒนธรรมมีความเชื่อมโยงกันตลอดจนเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าแนวคิดด้านวัฒนธรรมและวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์เมื่อนำมาศึกษาวิธีการใช้ภาษาของผู้มีชื่อเสียงของไทยจะสอดคล้องตามแนวคิดสากลเพียงใดหรือมีประเด็นที่แตกต่างที่น่าสนใจอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์บุคคลสาธารณะในวงการบันเทิงและวงการเมืองไทย

2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมไทยที่มีความสัมพันธ์กับกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์บุคคลสาธารณะโดยพิจารณาวิธีทางภาษาร่วมกับเนื้อหาที่ปรากฏในการสัมภาษณ์

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. การศึกษาและรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์ของบุคคลสาธารณะ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลในการศึกษา 2 แหล่ง ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากช่อง YouTube 3 ช่อง ได้แก่

1) ข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคลในวงการบันเทิงไทย ช่อง YouTube ของรายการข่าวบันเทิงไนน์เอ็นเตอร์เทน Nine Entertain Official <https://www.youtube.com/c/NineEntertainMCOT> จำนวน 78 รายการ

2) ข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคลในวงการเมืองไทย ช่อง YouTube ของรายการ THE SECRET SAUCE <https://www.youtube.com/@TheSecretSauceTH> จำนวน 9 รายการ

3) ข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคลในวงการเมืองไทย ช่อง YouTube ของรายการเอื้อยTalk ผลิตโดย matichon tv <https://www.youtube.com/hashtag/เอื้อยtalk> จำนวน 13 รายการ [8]

หมายเหตุ : ข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคลในวงการเมืองไทยมีจำนวนรายการน้อยกว่าข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคลในวงการบันเทิงไทยเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์บุคคลในวงการเมืองไทยมีเนื้อหาเป็นรายการสัมภาษณ์ที่มีผู้ดำเนินรายการและความยาวของคลิปสัมภาษณ์มากกว่า

เก็บข้อมูลจากคลิปการสัมภาษณ์ที่เผยแพร่ในช่วงเวลาดังแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 จนถึงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2566 เป็นระยะเวลา 6 เดือน กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ศึกษา ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกการสัมภาษณ์บุคคลในวงการบันเทิงและวงการเมืองจำนวนทั้งหมด 100 รายการ

1.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ เอกสาร บทความวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กรอบแนวคิดของการวิจัย แนวคิดที่ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่

2.1 แนวคิดเรื่องการสัมภาษณ์ของ ประไพพรรณ พิงฉิม [9]

2.2 แนวคิดเรื่องรูปแบบการตอบคำถามของ Greatbatch, Dillon (อ้างใน ศุภจิตา เทียมสมบูรณ์) [10-12]

2.3 แนวคิดวัจนกรรมของ Austin (อ้างใน สุจิตลักษณ์ ศิผดุง) [13, 14]

2.4 แนวคิดเรื่องความสุภาพและหน้าของ Brown & Levinson [15]

2.5 แนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย Hanks, Ide & Katagiri (อ้างใน สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์) [16-17]

2.6 แนวคิดเรื่องกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงของ สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ [18]

2.7 แนวคิดเรื่องภาษากับสังคมและวัฒนธรรมของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ [19]

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะศึกษาวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนของบุคคลสาธารณะในวงการบันเทิงและวงการเมืองไทย ผลการศึกษามุ่งวิเคราะห์การตอบคำถาม

เป็นหลักเนื่องจากกรณีศึกษาคือ ดาราและนักการเมืองไทย ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอยู่ในความสนใจของประชาชน โดยข้อมูลที่รวบรวมมาปรากฏถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ส่วนการตั้งคำถามของสื่อมวลชนจะเลือกวิเคราะห์และยกตัวอย่างเฉพาะคำถามที่ปรากฏ กลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงรวมทั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม จากนั้นจะวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมไทยที่มีความสัมพันธ์กับกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในบริบทเฉพาะการสัมภาษณ์บุคคลสาธารณะ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 การแบ่งข้อมูลจะนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเสียงคลิปการสัมภาษณ์มาคัดเลือกเฉพาะส่วนที่ปรากฏถ้อยคำคำถามและคำตอบที่ปรากฏกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ไม่สามารถตีความว่าเป็นการตอบหรือการถามที่ปรากฏกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงจะไม่นำมาใช้ในการวิเคราะห์

3.2 คำตอบของบุคคลสาธารณะของไทยในการให้สัมภาษณ์แต่ละครั้งหรือแต่ละข้อความมีทั้งที่เป็นถ้อยคำหรือระดับประโยค ผู้วิจัยจะพิจารณาจากทั้งรูปภาษาและเนื้อหาของถ้อยคำที่แสดงเจตนาต่าง ๆ

3.3 จำแนกกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการให้สัมภาษณ์เป็นกลวิธีย่อย

3.4 นำแต่ละกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการให้สัมภาษณ์มานับความถี่

3.5 วิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมไทยที่มีความสัมพันธ์กับกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนของบุคคลสาธารณะว่ามีลักษณะอย่างไรบ้างโดยใช้แนวคิดทางด้านภาษากับสังคมและวัฒนธรรม

4. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์บุคคลสาธารณะ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์บุคคลในวงการบันเทิงไทย

จำแนกออกเป็น 6 กลวิธีย่อย ได้แก่ 1. การใช้ถ้อยคำลดปริมาณ 2. การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น 3. การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน 4. การใช้ถ้อยคำแบบระบุไม่ชัดเจน 5. การใช้ถ้อยคำอื่นแทนถ้อยคำเดิมที่มีน้ำหนักรุนแรง 6. การใช้ถ้อยคำเพื่อสร้างอารมณ์ขัน ดังนี้

1) การใช้ถ้อยคำลดปริมาณ การใช้ถ้อยคำลดปริมาณเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์บุคคลในวงการบันเทิงไทยเป็นกลวิธีที่พบมากที่สุด โดยปรากฏคำว่า แค เล็กน้อย ค่อนข้าง นิดนึ่ง นิดหน่อยบ้าง เพื่อแสดงให้เห็นว่าประเด็นที่สัมภาษณ์มีความรุนแรงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ตัวอย่าง “มาริโอ้” เสียใจ ถูกข่วนเนตบูลลีเรื่องน้ำหนัก (28 กุมภาพันธ์ 2566)

ถาม: **ดราม่านิดนึ่งเหมือนโดนทักเรื่องน้ำหนัก**

ตอบ: **ไม่ใช่เรียสครับแต่ก็แอบเสียใจนิดนึ่งครับ** เพราะว่าบางทีคนเราอะ อ้วนหรือเปล่ำ บวมผิงซุสหรือเปล่ำ กินผิงซุสแล้วบวมหรือเปล่ำ พอเขาถ่ายมุกกล้อง ผมก็ไม่ได้ปฏิเสธครับเพราะผมก็พยายามดูแลตัวเองอยู่ทุกวัน ไม่ได้กินเยอะอะไรวันนั้นอาจจะเป็นที่ชุดวันนั้นอยากชุดเก่าแล้วมันแน่นนิดนึ่ง

จากตัวอย่างพระเอกหนุ่มให้สัมภาษณ์กรณีถูกวิจารณ์เกี่ยวกับรูปร่าง น้ำหนักตัว สื่อมวลชนตั้งคำถามว่า “**ดราม่านิดนึ่งเหมือนโดนทักเรื่องน้ำหนัก**” พบการใช้ถ้อยคำลดปริมาณ นิดนึ่ง เช่นเดียวกับคำ

ตอบของพระเอกหนุ่ม “**ไม่ซีเรียสครับแต่ก็แอบเสียใจนิดนึงครับ**” คำดังกล่าวช่วยให้สถานการณ์การสัมภาษณ์เป็นกันเองมากขึ้น และยังสะท้อนให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ไม่มีความกังวลกับการแสดงความคิดเห็นของผู้ใช้โซเชียลมีเดียต่อเรื่องราว

2) การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น ได้แก่ คำว่า คิดว่า เห็นว่า มองว่า เป็นการแสดงว่าสิ่งที่ตนกล่าวเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัวเท่านั้นซึ่งความคิดเห็นของแต่ละคนอาจถูกหรือผิดก็ได้ และอาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโต้แย้งหรือปฏิเสธสิ่งที่ผู้พูดเสนอได้ การตอบคำถามลักษณะดังกล่าวเพื่อป้องกันตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้สัมภาษณ์ตั้งสมมติฐาน ดังนี้

ตัวอย่าง “**มารีญา**” เปิดใจหลังเลิก “**สิงห์**” ดูแลกันไม่มากพอ ลดสถานะแต่เป็นเพื่อนกันได้ (7 พฤศจิกายน 2565)

ถาม : เราจบสถานะแฟนเป็นแค่เพื่อนคนหนึ่งใช่ไหม

ตอบ : ใช่ค่ะ ตอนนี้เป็นแค่เพื่อน แต่จริง ๆ มากกว่าเพื่อนเป็นแบบครอบครัวจริง ๆ เพราะมารีญารักเขามาก ๆ ค่ะ **คิดว่ามันเป็นเรื่องธรรมชาติหลังจากที่เราได้อยู่กันมาสักพักแล้ว** และในชีวิตของมารีญามีเรื่องค่อนข้างปั่นป่วนและมีหลายเรื่องที่ต้องทำและโฟกัส ในเรื่องความสัมพันธ์เหมือนเป็นการให้พลังให้กันและกันอย่างเท่าเทียมกัน

จากตัวอย่างผู้สัมภาษณ์ตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับการลดสถานะความสัมพันธ์ของผู้ให้สัมภาษณ์กับแฟนหนุ่ม ปรากฏคำว่า “**คิดว่า**” ดังประโยค “**คิดว่ามันเป็นเรื่องธรรมชาติ**” แสดงความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมชาติของความสัมพันธ์ที่สามารถเปลี่ยนแปลงสถานะได้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าไม่ได้มีปัญหารุนแรงที่ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์เลิกรากับอดีตคนรักแต่อย่างใด

3) การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเนช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงของการแสดงความเห็นแย้งได้เพราะเป็นการสื่อว่าเรื่องหรือเหตุการณ์ที่ผู้พูดกล่าวถึงเป็นเพียงการคาดคะเนของผู้พูดเท่านั้น ได้แก่ คำว่า น่าจะ ไม่น่าจะ อาจ อาจจะ คง คงจะ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง “**บอย**” แง “**หน่อง**” เครียดสะสม ปลอยโฮกลางวงสี่ (25 พฤศจิกายน 2565)

ถาม : ที่บอกว่าหน่องจะบวชเพราะคุณแม่ไม่สบายและมีร้องไห้ด้วย

ตอบ : **หน่องเขาคงกังวลเรื่องโน้นเรื่องนี้ ไม่ได้เกี่ยวกับเรื่องแม่ ผมว่าน่าจะเป็นเรื่องของเวลาเข้ามาบีบ** พอพูดเรื่องนี้หน่องคงดีใจตื่นต้นปน ๆ มาด้วย บ้านอื่นไม่รู้คิดยังไงแต่สำหรับบ้านผมคือการทดแทนคุณพ่อแม่ เราอยากให้อยู่แล้ว อยากให้ทุกคนร่วมอนุโมทนาบุญร่วมกับหน่องด้วย ไม่ได้มีอะไรจริง ๆ

จากตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์เลือกใช้ถ้อยคำเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรง เนื่องจากผู้สัมภาษณ์มีสมมติฐานว่านักแสดงหนุ่มซึ่งเป็นน้องชายของผู้ให้สัมภาษณ์จะเข้าพิธีอุปสมบทเพราะคุณแม่ไม่สบาย พระเอกหนุ่มปฏิเสธสมมติฐาน ดังประโยค “**หน่องเขาคงกังวลเรื่องโน้นเรื่องนี้ ไม่ได้เกี่ยวกับเรื่องแม่ ผมว่าน่าจะเป็นเรื่องของเวลาเข้ามาบีบ**” มีการใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเนเพื่อแสดงมุมมองเกี่ยวกับบุคคลที่สาม

4) การใช้ถ้อยคำแบบระบุไม่ชัดเจน การใช้ถ้อยคำแบบระบุไม่ชัดเจนเป็นการใช้คำหรือถ้อยคำที่ไม่เจาะจงเป้าหมายถึงคู่สนทนาโดยตรง แต่เลือกที่จะใช้ถ้อยคำรวม ๆ ไม่เฉพาะเจาะจงคนใดคนหนึ่งอย่างชัดเจน เช่น คำว่า บางคน คนส่วนใหญ่ คนแบบนี้ สังคมออนไลน์

ตัวอย่าง “**ณฐ**” รับ เคียงขวเน็ด คอมเมนต์แฟนสาวหน้าแก่ แต่ฝ่ายหญิงไม่ซีเรียส (29 มีนาคม 2566)

ถาม: ตอนนั้นที่มีคนมาคอมเมนต์ รู้สึกยังไงบ้างคะ

ตอบ: คือ มันก็อาจจะมึนเคืองนิด ๆ แต่ว่าพอแฟนเขาไปกดแปล เขาก็บอกเขาน้ำแกต้งแต่เด็กแล้ว เขาก็หัวเราะเขา ก็ว่า เราก็คงทำอะไรเท่าไร **เรากลักรู้สึกว่าสังคมออนไลน์มันไม่ควรจะมีคนแบบนี้สักเท่าไร**

ถาม: ตอนที่แฟนเขาแปล เขารู้สึกว่าเขาซื่อจริง ๆ ไหม

ตอบ: เขาก็รู้สึกซื่อละ เขากลักรู้สึกว่าเออตอนนี้คนไทยจะได้รู้ว่าเขาเป็นแฟนอยู่อย่างนี้มากกว่า แต่อย่างนั้นแหละเขาเป็นคนมองโลกในแง่บวก **บางคนก็บอกว่าเหมือนแม่กับลูก**แต่เขารู้ว่ามันไม่ได้ขนาดนั้น คือเขาเคยเล่าให้ฟังว่าเขาเคยอยู่มัธยมที่เกาหลีเขาขึ้นรถเมล์แล้วใช้บัตรนักเรียน แล้วคนขับรถก็ไม่เชื่อบอกว่า ยูอย่าใช้บัตรอันนี้สิ เขาบอกเขามัธยมจริง ๆ แต่คนขับก็ไม่เชื่อก็จ้องเขาตลอดทางเลย

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการให้สัมภาษณ์ของนักแสดงชายพบการใช้กลวิธีลดน้ำหนักความรุนแรงของสถานการณ์ ดังประโยค **“เรากลักรู้สึกว่าสังคมออนไลน์มันไม่ควรจะมีคนแบบนี้สักเท่าไร”** **“บางคนก็บอกว่าเหมือนแม่กับลูก”** มีการใช้คำว่า สังคมออนไลน์ คนแบบนี้ บางคน เพื่อเลี่ยงการระบุตัวตน หมายถึง บุคคลใดก็ได้ เพื่อป้องกันการพาดพิง มีข้อสังเกตว่า สังคมออนไลน์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงนั้นเต็มไปด้วยผู้สื่อสารที่หลากหลายจึงไม่อาจจะควบคุมการแสดงความคิดเห็นได้

5) การใช้ถ้อยคำอื่นแทนถ้อยคำเดิมที่มีน้ำหนักรุนแรง เป็นการปรับแต่งคำที่มีความหมายเชิงลบหรือคำตำหนิให้มีความหมายเบาลง กลายเป็นความหมายทั่ว ๆ ไป ความหมายกลาง ๆ การใช้ถ้อยคำอื่นแทนถ้อยคำเดิมที่มีน้ำหนักรุนแรง มีผลต่อความรู้สึกของผู้ฟัง บางครั้งแม้จะเป็นการตำหนิแต่น้ำหนักของถ้อยคำตำหนิดูเบาลง ดังนี้

ตัวอย่าง “ลำเพลิน วงศกร” โทรม่งกำลังใจ “โจอี้ ภูวศิษฐ์” หลังถูกคนปาเงินใส่ วอนให้เกียรติกัน (30 มกราคม 2566)

ถาม: การที่เราเป็นศิลปินแล้วมีแฟน ๆ เขาโยนเงินใส่เรารู้สึกยังไง

ตอบ: ตอนนั้นผมไม่รู้เลยว่าเป็นอะไร แต่คิดว่าเขาส่งมาไม่ถึงเรา แต่ผมมองไม่ชัดว่าโยนมาแบบไหนแต่การให้มันลักษณะที่แตกต่างกัน ตอนนั้นเวทีเป็นวงกลม ตอนนั้นที่โยนมาก็โดนหัวเราเลยก็เก็บครับ แต่เราไม่รู้เจตนาเขาคืออะไร

ถาม: **อยากบอกแฟนเพลงที่ไม่น่ารักอย่างยิ่งมั๊ยคะ**

ตอบ: หลายกรณีที่เกิดขึ้นก็รู้สึกว่าการศิลปินก็ไม่เหมือนกัน บางคนก็ง่าย ๆ สบาย ๆ แต่บางคนก็ **มีมุมของเขา** แต่แฟนเพลงก็คิดว่าศิลปินเหมือนกันทุกคน อย่างตัวอย่างถ้าลำเพลินโดนเหมือนวันนั้น ก็คงเหวอเหมือนกันก็เลยโทรไปให้กำลังใจน้องครับ โจอี้บอกว่าตกใจ เห็นแล้วแต่ไม่คิดว่าจะขว้างมาจริง ๆ ก็ตกใจก็ไม่ได้คิดอะไรคิดว่าเขาน่าจะเมาครับ...

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นถึงการเลือกใช้ถ้อยคำเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงในการตั้งคำถามและประเด็นที่สัมภาษณ์เพื่อป้องกันการกล่าวตำหนิผู้อื่น ซึ่งในบริบทนี้หมายถึง แฟนเพลงที่แสดงพฤติกรรมไม่สุภาพกับศิลปิน ดังประโยค **“อยากบอกแฟนเพลงที่ไม่น่ารักอย่างยิ่งมั๊ยคะ”** สื่อมวลชนใช้ถ้อยคำว่า แฟนเพลงที่ไม่น่ารัก เป็นวิธีการตกแต่งถ้อยคำให้สุภาพมากขึ้น ส่วนคำตอบของนักร้องลูกทุ่งคนดัง ประโยคที่ว่า **“บางคนก็ง่าย ๆ สบาย ๆ แต่บางคนก็มีมุมของเขา”** สื่อความหมายว่า ศิลปินแต่ละคนมีการวางตัวแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิด บางคนเข้าถึงได้ง่ายและบางคนอาจจะไม่ใช่ คำตอบดังกล่าวช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงทำให้ถ้อยคำมีความหมายเบาลง ไม่กล่าวอย่างตรงไปตรงมาเพื่อหลีกเลี่ยงการประณามค่าบุคคลอื่น

6) การใช้ถ้อยคำเพื่อสร้างอารมณ์ขัน บุคคลในวงการบินทั้งมีการสอดแทรกถ้อยคำแสดงอารมณ์ขันในการตอบคำถามเสมอ ไม่ว่าจะเป็นกรณีการตอบปฏิเสธหรือการตอบรับ การแทรกอารมณ์ขันช่วยผ่อนคลายบรรยากาศในการสัมภาษณ์และสร้างความเป็นกันเอง

ตัวอย่าง “เต๋อ” เสี่ยงสูง! ไม่หวง “ใหม่” ลุคส์กางเกงตัวจิ๋ว หวังวงการหนังไทยกลับมารุ่งเรื่อง (5 เมษายน 2566)

ถาม: ขอถามนิดนึงล่าสุดที่ใหม่ไปรับรางวัลเป็นไงบ้างได้มีการพูดคุยกันหรือยัง

ตอบ: ครบก็ดีใจ ดีใจแทนเขา รู้สึกเป็นรางวัลที่ยิ่งใหญ่นะไปรับที่แอลเอที่อเมริกาเราก็ดูเขาชื่นชมเขาอยู่ในใจที่เขาสามารถทำได้ ก็ภูมิใจในตัวเขา

ถาม: ชุดที่น้องเตรียมไปเอง รู้สึกว่ามันยาวมั๊ยคะ

ตอบ: รู้สึกว่ามันยาวนิดเดียวแต่สั้นมาก ก้ากิง

ถาม: เห็นแคปชั่นบอกจะไม่โกรธอะไรแบบนี้

ตอบ: เหมือนบอกว่าย่าหวนะอะไรแบบนี้ครับ เขาก็เซ็กซีดี

ถาม: มีส่งมาบอกก่อนมั๊ยคะพี่เต๋อ

ตอบ: บางชุดก็ส่งบางชุดก็ไม่ได้ส่ง แล้วแต่เขา เขาใส่ชุดอะไรออกมาก็สวยทุกชุดอยู่แล้ว

ถาม: ถ้าชุดแบบนี้ส่งมาให้เซ็นเซอร์ก่อนจะผ่านมั๊ยคะ

ตอบ: คิดแป๊บนึงแล้วก็ให้ผ่านไป เพราะผมรู้สึกว่าถ้าเขามั่นใจอะไรก็ปล่อยเขาครับ เราควรได้ทำสิ่งที่เรามีความสุขนะ แต่งตัวแบบที่เราชอบ

ถาม: บ่อยได้มั๊ยคะ

ตอบ: ได้ครับ

ถาม: เสี่ยงสูงนะ

ตอบ: เป็นคนติดเสี่ยงสูงอยู่แล้ว

จากตัวอย่างการให้สัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์สร้างบรรยากาศในการสัมภาษณ์ให้ไม่ตึงเครียดเป็นกันเองและด้วยการใช้ถ้อยคำสร้างอารมณ์ขันเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงของประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการแต่งตัวของแพนสาว ดังประโยคคำถาม “ชุดที่น้องเตรียมไปเอง รู้สึกว่ามันยาวมั๊ยคะ” คำตอบ “รู้สึกว่ามันยาวนิดเดียวแต่สั้นมาก” ซึ่งจะเห็นได้ว่านักแสดงชายใช้วิธีการเล่นคำ นอกจากนี้การที่ผู้สัมภาษณ์กล่าวว่า “เสี่ยงสูงนะ” และพระเอกคนดังตอบว่า “เป็นคนติดเสี่ยงสูงอยู่แล้ว” เป็นการหยอกล้อเพราะว่าการใช้เสียงสูงสื่อความหมายโดยนัยว่ามีพิรุณหรือปากไม่ตรงกับใจ ช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงในประเด็นการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการแต่งตัวเซ็กซี่ของแพนสาว

2. การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์บุคคลในวงการเมืองไทย

สามารถจำแนกออกเป็น 6 กลวิธีย่อย ได้แก่ 1. การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น 2. การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน 3. การใช้ถ้อยคำลดปริมาณ 4. การใช้ถ้อยคำแบบระบุไม่ชัดเจน 5. การใช้ถ้อยคำอื่นแทนถ้อยคำเดิมที่มีน้ำหนักรุนแรง 6. การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข ดังนี้

1) การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น ผลการศึกษาพบว่า บุคคลในวงการเมืองมีการใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็นเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์มากที่สุด คำที่ปรากฏใช้ ได้แก่ ถ้อยคำว่า คิดว่า มองว่า พูดในมุมมองของเรา

ตัวอย่าง พิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ลดอุดมการณ์แลกอำนาจร่วมรัฐบาล? (10 เมษายน 2566)

ถาม: ถ้าเรื่องนี้กลายเป็นเงื่อนไขหรือรวมทั้งเรื่องอื่น ๆ ด้วยจนหลาย ๆ พรรคต้องคุยเรื่องนี้ พอสมควรจนเรามีพหุमतไม่ได้กลายเป็นพรรคร่วมรัฐบาลก็ยินดีที่จะเป็นฝ่ายค้าน

ตอบ: คือผมคิดว่าเรายังมีเวลาพูดคุยกันอีกมากเลยนะ การทำงานทางความคิดเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป คิดว่ายังมีเวลาในการพูดคุยกัน อย่างน้อยยังมีเงื่อนไขในการเจรจาการเป็นรัฐบาลร่วมกันเราเอาประชาชนมาเป็นที่ตั้ง เอาความเดือดร้อนของประชาชนมาเป็นที่ตั้ง เอาชื่อเสียงของประเทศมาเป็นที่ตั้งแล้วอะไรที่เราทำร่วมกันได้และร่วมกันไม่ได้ในรัฐบาลที่ดีในรัฐสภาที่ดีอันนี้ก็เป็นการบริหารอีกอันก็เป็นนิติบัญญัติในการแก้กฎหมาย

จากตัวอย่างคุณพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ตอบคำถามโดยเลือกใช้ถ้อยคำเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรง เนื่องจากสถานการณ์การสัมภาษณ์มีบรรยากาศที่ตึงเครียดเพราะเนื้อหาสาระเป็นการเจาะลึกวิสัยทัศน์ของผู้นำซึ่งอาสาทำหน้าที่นายกรัฐมนตรีในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2566 ตัวอย่างเช่น คำถาม “ถ้าเรื่องนี้กลายเป็นเงื่อนไขหรือรวมทั้งเรื่องอื่น ๆ ด้วยจนหลาย ๆ พรรคต้องคุยเรื่องนี้พอสมควรจนเรามีพหุमतไม่ได้กลายเป็นพรรคร่วมรัฐบาล ก็ยินดีที่จะเป็นฝ่ายค้าน” คำตอบ “คือผมคิดว่าเรายังมีเวลาพูดคุยกันอีกมากเลยนะ...คิดว่ายังมีเวลาในการพูดคุยกัน” มีการใช้คำเพื่อแสดงความคิดเห็นและยังไม่ตอบคำถามแบบชี้เฉพาะเจาะจง

2) การใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน เป็นการเลือกใช้คำที่ผู้พูดแสดงว่าสิ่งที่ผู้พูดกล่าวอ้างเป็นเพียงการคาดคะเนหรือคาดการณ์ล่วงหน้า จะเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้ ปรากฏคำว่า น่าจะ อาจจะ บางครั้งยังมีการใช้คำปฏิเสธ ไม่ นำหน้าคำแสดงการคาดคะเน ได้แก่ ไม่น่าจะ ดังนี้

ตัวอย่าง วราวุธ ศิลปอาชา จุดยืนเอียงขวา ขอมมาเพื่อทำงาน (6 เมษายน 2566)

ถาม: คิดว่าชาติไทยพัฒนาน่าจะจับมือกับใคร

ตอบ: อย่างที่ผมได้กล่าวไปเมื่อสักครู่ว่าตัวที่จะตัดสินใจเลือกตั้งเสร็จแล้ว การที่หลายฝ่ายพูดเรื่องที่ ส.ว. มีสิทธิ์มาโหวตลงคะแนนเลือกนายก ผมคิดว่าไม่น่าจะเป็นประเด็นเพราะถ้าหากว่าคิดจะตั้งรัฐบาลเสียงข้างน้อยแล้วไปดึงเสียง ส.ว.อีก 250 มาเพื่อเป็นนายก ผมคิดว่าน่าจะคิดในระยะสั้นเกินไป เพราะว่าเอาก้าวแรกของการตั้งรัฐบาลขึ้นมามีจะต้องมาพิจารณางบประมาณปี 2567 ก่อน ถ้าจัดตั้งรัฐบาลเสียงข้างน้อย งบประมาณวาระหนึ่งคุณก็ตายแล้ว ก็ต้องยุบสภาก็ต้องเลือกตั้งใหม่ ผมคิดว่าสถานการณ์นั้นไม่น่าจะเกิด

จากตัวอย่างนักการเมืองให้สัมภาษณ์โดยใช้ถ้อยคำแสดงการคาดคะเน ดังประโยค “ผมคิดว่าคนไทยเรามาเปลี่ยนกันเองก่อนที่จะต่างชาติเขาจะมามีบังคับให้เราต้องเปลี่ยนผมคิดว่าน่าจะดีกว่า” “ผมคิดว่าไม่น่าจะเป็นประเด็นเพราะถ้าหากว่าคิดจะตั้งรัฐบาลเสียงข้างน้อยแล้วไปดึงเสียง ส.ว.อีก 250 มาเพื่อเป็นนายก ผมคิดว่าน่าจะคิดในระยะสั้นเกินไป” และ “ผมคิดว่าสถานการณ์นั้นไม่น่าจะเกิด” มีถ้อยคำแสดงการคาดคะเน ได้แก่ น่าจะ ไม่น่าจะ มีข้อสังเกตว่าผู้ให้สัมภาษณ์ใช้คำแสดงความคิดเห็นควบคู่กับคำแสดงการคาดคะเน ได้แก่ คิดว่าน่าจะ คิดว่าไม่น่าจะ เป็นการตอบแบบสนองต่อคำถามของผู้สัมภาษณ์

3) การใช้ถ้อยคำลดทอนปริมาณ บุคคลในวงการเมืองการใช้ถ้อยคำลดทอนปริมาณ ได้แก่ คำว่า ลดลง ค่อย ๆ เกือบ ๆ ในการสัมภาษณ์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชื่อเสียงของตนเองหากสถานการณ์ไม่เป็นไปตามที่ตั้งเป้า เพื่อปกป้องตนเองจากการถูกนำถ้อยคำที่เคยให้สัมภาษณ์ไว้มาเป็นประเด็นวิพากษ์วิจารณ์

ตัวอย่าง แพทองธาร ชินวัตร จุติยีน สัญญา และชะตากรรม พรรคเพื่อไทย (27 มีนาคม 2566)

ถาม: ตกลงเพื่อไทยจะจับมือกับใคร

ตอบ: อึ้งขอตอบในส่วนที่อึ้งตอบได้เลยนะ พรรคเพื่อไทยถ้าเราชนะด้วยเสียงข้างมาก แล่นสโลดหรือเกือบ ๆ แล่นสโลดก็ตาม ถ้าเราชนะด้วยเสียงข้างมากที่สุดนะคะ ยังไงนายกฯ ก็จะมาจากพรรคเพื่อไทย อันนี้ชัดขึ้นนิดนึงนะ

จากตัวอย่างพบการใช้คำลดปริมาณในการให้สัมภาษณ์ของบุคคลในวงการเมือง ดังประโยค “แล่นสโลดหรือเกือบ ๆ แล่นสโลดก็ตาม ถ้าเราชนะด้วยเสียงข้างมากที่สุดนะคะ ยังไงนายกฯ ก็จะมาจากพรรคเพื่อไทย อันนี้ชัดขึ้นนิดนึงนะ” เนื่องจากการคาดเดาเหตุการณ์ในอนาคต จึงมีการใช้คำว่า เกือบ ๆ นิดนึง เพื่อป้องกันตนเองหากสถานการณ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหมายไว้

4) การใช้ถ้อยคำแบบระบุไม่ชัดเจน การใช้ถ้อยคำแบบระบุไม่ชัดเจนหรือถ้อยคำรวม ๆ ไม่เจาะจง คนใดคนหนึ่งอย่างชัดเจน ช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงของการแสดงความเห็นแย้งเพราะผู้พูดมิได้เจาะจงเป้าหมายในการแสดงความเห็นแย้งถึงคู่สนทนาโดยตรง แต่ผู้พูดอาจหมายถึงหนึ่งบุคคลก็ได้ ดังนี้

ตัวอย่าง พิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ลดอุณหภูมิแลกอำนาจร่วมรัฐบาล? (10 เมษายน 2566)

ถาม: สิ่งที่ยากพูดกับคนที่ไม่อยากเปลี่ยนแปลง

ตอบ: คงจะพูดกับเขาว่า คุณกับผม เราคนเท่ากันและในประเทศไทยไม่ได้มีคุณกับผมสองคน แต่ในประเทศไทยมีคนอีกจำนวนมากคนบางกลุ่มอาจจะไม่ต้องทำอะไรก็อยู่ได้อย่างสบาย คนบางกลุ่มยังต้องกระเสือกกระสนดิ้นรนชักหน้าไม่ถึงหลัง ถ้าเรามองออกไปมีคนจำนวนมากที่เขาอยากลำบากอยู่...

ถาม: คิดว่าตัวเองมีจุดแข็งเมื่อเทียบกับนักธุรกิจอื่น ๆ ที่ลงมาเล่นการเมืองยังงี้

ตอบ: คือสมัยที่ผมเริ่มทำงานมาผมก็เริ่มจากเล็ก ๆ แล้วไปแข่งกับพี่ใหญ่เขาไปทำทนายระบบเดิม โครงสร้างเดิมตั้งแต่เริ่มทำงานมา เพราะฉะนั้นผมก็อยากที่จะบอกว่าชุดนโยบายความคิดของผม ผมมั่นใจว่าการสร้างบรรยากาศการแข่งขันที่โปร่งใสและเป็นธรรมมันจะเป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่ทำให้เศรษฐกิจไทยเราโต คือผมกำลังท้าทายกับความได้เปรียบของนักธุรกิจที่มีในปัจจุบันหลายคนก็ชอบเห็นดีด้วยอยากแข่งขัน พร้อมแข่งขัน บางคนอาจจะไม่ชอบเรื่องปกติครับ

จากตัวอย่างผู้สัมภาษณ์ตั้งคำถามว่า สิ่งที่ยากพูดกับคนที่ไม่อยากเปลี่ยนแปลง นักการเมืองใช้ถ้อยคำแบบระบุไม่ชัดเจน ดังประโยค “เราคนเท่ากันและในประเทศไทยไม่ได้มีคุณกับผมสองคน แต่ในประเทศไทยมีคนอีกจำนวนมากคนบางกลุ่มอาจจะไม่ต้องทำอะไรก็อยู่ได้อย่างสบาย คนบางกลุ่มยังต้องกระเสือกกระสนดิ้นรนชักหน้าไม่ถึงหลัง ถ้าเรามองออกไปมีคนจำนวนมากที่เขาอยากลำบากอยู่” และ “คือผมกำลังท้าทายกับความได้เปรียบของนักธุรกิจที่มีในปัจจุบันหลายคนก็ชอบเห็นดีด้วยอยากแข่งขัน พร้อมแข่งขัน บางคนอาจจะไม่ชอบเรื่องปกติครับ” เป็นการกล่าวถึงภาพรวมไม่ชี้ชัดหรือระบุชื่อเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์

5) การใช้ถ้อยคำอื่นแทนถ้อยคำเดิมที่มีน้ำหนักรุนแรง

การสัมภาษณ์นักการเมืองพบว่า มีการตกแต่งถ้อยคำให้ความรุนแรงดูเบาลง แต่ก็ยังคงความไม่สุภาพ เพราะถ้อยคำที่กล่าวออกไปนั้นอาจทำให้ผู้ฟังเกิดการเสียหน้าหรือรู้สึกไม่พอใจ การปรับเปลี่ยนถ้อยคำจะช่วยให้หน้าหนักของถ้อยคำด้านลบดูเบาลง ดังนี้

ตัวอย่าง แรมโบ้ เสกสกล : รู้ไว้ด้วย ผมคือผู้ก่อตั้งพรรครวมไทยสร้างชาติให้พลเอกประยุทธ์ (9 เมษายน 2566)

ถาม: พี่คิดว่าอะไรที่ทำให้เรามาสู่สาเหตุของความขัดแย้งเพราะเราอยู่ในพรรคการเมืองมาหลายกลุ่ม

ตอบ: พี่ไม่อยากจะมีความขัดแย้งอะไรรุนแรงเลยนะ พี่อยู่การเมืองมาสิบปี มาถึงตอนนี้พี่มองไม่เห็นความรุนแรงอะไรเลย มันเป็น**เกมการเมืองเฉย ๆ** ความรุนแรงมันต้องรุนแรงบนท้องถนน การมีมือไปปิดถนน **ความรุนแรงคือมีคนต่างสี สีเหลือง สีแดงมาปะทะกัน มารบราฆ่าฟัน ขกต่อยกันบนท้องถนน** อย่างนี้เรียก**ความรุนแรง** ที่ผมกล่าวมาถึงเรียกว่า**ความรุนแรง** สมัยนี้เขาเรียกว่า**ความเห็นต่างเท่านั้นเอง** มันเกิดขึ้นได้ทุกยุคทุกสมัย

ตัวอย่างนี้บุคคลในวงการเมืองใช้กลวิธีลดน้ำหนักความรุนแรงโดยมีการตกแต่งถ้อยคำให้ความรุนแรงดูเบาลง ดังประโยค “มันเป็น**เกมการเมืองเฉย ๆ**” “ที่**ผมกล่าวมาถึงเรียกว่าความรุนแรง สมัยนี้เขาเรียกว่าความเห็นต่างเท่านั้นเอง**” การตกแต่งถ้อยคำที่มีความหมายเชิงลบ คำว่า รุนแรง ซึ่งแสดงการปะทะทำร้ายกัน อย่างเป็นรูปธรรมเรียกว่า ความรุนแรง ส่วนการที่ความคิดเห็นไม่ตรงกันอยู่คนละฝ่ายกันเรียกว่า **ความเห็นต่าง** หรือ **เกมการเมืองเฉย ๆ** กลวิธีนี้ช่วยให้คำตอบในประเด็นทางการเมืองดูเบาลง การแสดงออกทางการเมืองเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่พบได้ทุกสมัย

6) การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข เป็นกลวิธีลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์บุคคลในวงการเมืองแต่ไม่พบในการสัมภาษณ์บุคคลในวงการบันเทิง สำหรับบริบทนี้การการเมืองจะใช้การตอบคำถามแบบตรงไปตรงมา ทั้งนี้การใช้ถ้อยคำว่า แต่ ใช้เพื่อสื่อความหมายถึงการแสดงเงื่อนไขที่สามารถเกิดขึ้นในปัจจุบันหรืออนาคต ช่วยลดน้ำหนักความรุนแรง แสดงสาเหตุและผลลัพธ์ แสดงความคิดเห็นทั้งการเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ดังนี้

ตัวอย่าง เก่งโดนกลืน ต้องยืนด้วยความเก่า สุรรัตน์ เกษราพันธุ์ (3 เมษายน 2566)

ถาม: คะแนนความนิยมในตอนนี้อยู่ที่ประมาณสถานการณ์ระยะสั้นอย่างไร จุดแข็งจุดอ่อนของตัวเองที่ต้องพัฒนาอะไรเพิ่มเติมมั๊ย

ตอบ: ก็เนื่องจากว่าเราเป็นพรรคการเมืองใหม่ กติกาการเลือกตั้งที่เป็นแบบนี้มันก็สร้างความยากลำบากมากขึ้น แต่สิ่งที่เรามอง เรามองอย่างที่บอกค่ะว่าวันนี้พี่แข่งกับตัวเอง แต่ที่กำลังเริ่มต้นที่จะสร้างพรรคเพื่ออนาคตข้างหน้า นั้นความเครียดที่ไม่มีแต่พี่ต้องพยายามที่จะทำให้ประชาชนเห็นว่าการเลือกตั้งแบบเดิมจะต้องเจอกับวิกฤตชาติครั้งต่อไปและมันจะเป็นแบบนี้จริง ๆ เราจึงสร้างทางรอด มาร่วมสร้างชาติกับไทยสร้างไทย

จากตัวอย่าง พบการใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข “กติกาการเลือกตั้งที่เป็นแบบนี้มันก็สร้างความยากลำบากมากขึ้น แต่สิ่งที่เรามอง เรามองอย่างที่บอกค่ะว่าวันนี้พี่แข่งกับตัวเอง แต่ที่กำลังเริ่มต้นที่จะสร้างพรรคเพื่ออนาคตข้างหน้า นั้นความเครียดที่ไม่มีแต่พี่ต้องพยายามที่จะทำให้ประชาชนเห็นว่าการเลือกตั้งแบบเดิมจะต้องเจอกับวิกฤตชาติครั้งต่อไปและมันจะเป็นแบบนี้จริง ๆ” ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงจุดอ่อนจุดแข็ง ซึ่งเป็นพรรคไทยสร้างไทยเป็นพรรคการเมืองใหม่ การให้สัมภาษณ์เช่นนี้เป็นการแสดงเหตุและผล มีลักษณะแบ่งรับแบ่งสู้กับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมไทยที่มีความสัมพันธ์กับกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์บุคคลสาธารณะ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ภาพรวมของการให้สัมภาษณ์ของบุคคลสาธารณะทั้งบุคคลในวงการบันเทิงและ

บุคคลในวงการการเมืองซึ่งถือเป็นผู้พูดภาษาไทย เมื่อพิจารณาเนื้อหา ใจความของการตอบคำถามประกอบกับการปรากฏของถ้อยคำที่ช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่ามีการสะท้อนถึงปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมไทยในการปรับท่วงท่าของสัมภาษณ์บุคคลสาธารณะ ได้แก่ 1. ความสัมพันธ์แบบพึ่งพา 2. ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม 3. ความกตัญญูรู้คุณ 4. การรู้จักกาลเทศะ 5. ความสนุกสนาน 6. การสอดแทรกสำนวนไทย 7. คุณธรรมและคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) **ความสัมพันธ์แบบพึ่งพา** การให้สัมภาษณ์ของบุคคลสาธารณะแสดงให้เห็นผู้ให้ภาษาไทยมีความสัมพันธ์แบบพึ่งพา เนื่องจากการตอบคำถามแสดงให้เห็นว่าบุคคลในวงการบันเทิงและวงการเมืองคำนึงถึงความสัมพันธ์ที่ดี มุ่งลดความขัดแย้งทั้งต่อคู่กรณีและรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลสาธารณะที่ต้องการการสนับสนุนจากสื่อมวลชนรวมถึงประชาชนจึงพยายามที่จะรักษาความสัมพันธ์ที่ดีไว้

ตัวอย่าง “โอม ภาวัต” ขอโทษ เคยเกรงกลัวเพื่อน จนสร้างแผลในใจ รับสมควรรับโทษจากสังคม
(26 เมษายน 2566)

ถาม: เรื่องราวมันจบไปหรือยัง

ตอบ: จริง ๆ เรื่องราวจบไปตั้งแต่มัธยมต้นแล้วครับ เพื่อนก็ให้อภัยผมตั้งแต่ตอนนั้นแล้ว

ถาม: คิดว่าเป็นบทเรียนให้เรามาก

ตอบ: ผมคิดว่ามันเป็นบทลงโทษที่ยิ่งใหญ่สำหรับผมนะครับ ตลอดระยะเวลาสี่เดือนที่ผ่านมาผมไม่ได้นั่งนอนใจ ผมไม่ได้อยู่เฉย ๆ ผมรู้สึกผิดและรู้สึกละอายใจแก่ตัวเองในทุก ๆ วัน คือถ้าย้อนเวลาไปได้ผมคงไม่ทำแบบนี้จริง ๆ จนถึงวันนี้ผมก็ย้อนกลับไปแก้ตัวไม่ได้ ผมได้แต่ทำปัจจุบันและอนาคตให้มันดีขึ้น

จากตัวอย่างเนื้อหาของการสัมภาษณ์บุคคลในวงการบันเทิงช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ในลักษณะพึ่งพา นักแสดงหนุ่มต้องการรักษาชื่อเสียงของตนเองและต้องการรักษาความสัมพันธ์กับคู่กรณี แฟนคลับ ตลอดจนการสนับสนุนผลงานในวงการบันเทิงจากประชาชนทั่วไป การพึ่งพาสื่อมวลชนที่ติดตามนำเสนอข่าวเนื่องจากการสัมภาษณ์กล่าวถึงเรื่องราวความผิดพลาดของนักแสดงหนุ่มก่อนที่จะเข้าวงการ ซึ่งถูกนำกลับมาเปิดเผยและส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ การตอบคำถามของเขาสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยให้ความสำคัญกับการขอโทษ และการให้อภัยผู้ที่สำนึกผิด นอกจากนี้ยังทำให้เห็นวิธีการลดน้ำหนักความรุนแรงด้วยถ้อยคำที่เลือกใช้เพื่อแสดงเจตนาในสถานการณ์นี้

2) **ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม** สังคมไทยเป็นสังคมแบบอิงกลุ่มจะสังเกตได้จากการตอบคำถามสื่อมวลชนของบุคคลสาธารณะ มีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงเพื่อรักษาความสัมพันธ์ทั้งต่อคู่กรณีรวมถึงประชาชนที่แสดงความคิดเห็นในเชิงลบ มักจะพบการกล่าวขอโทษและรู้สึกผิดกับกรณีต่าง ๆ ที่ผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าตนมีส่วนร่วมหรือพฤติกรรมที่อาจจะทำให้ผู้อื่นไม่พอใจ หรือสังคมเห็นว่าไม่เหมาะสม เนื่องจากคนกลุ่มนี้ได้รับความสนใจจากประชาชน มีผู้ที่จับตามองและยึดเป็นแบบอย่างในชีวิต ตัวอย่างลักษณะสังคมแบบอิงกลุ่มของคนไทยที่ปรากฏในการสัมภาษณ์ ดังนี้

ตัวอย่าง คุยกับ ดร.หญิง แฉทุนจีนสีเทา ประสิดูดเลือดคนไทย ทำไมประยุทธ์เพิ่งตื่น ? (4 ธันวาคม 2565)

ถาม: ส.ส.บางท่าน บางท่านนะคะ บางท่าน อาจจะมึล้งเลบ้าง นั่งอยู่กับที่แล้วไม่ย้ายคะ

ตอบ: เราไม่สามารถก้าวล่วงในความรู้สึกของ ส.ส.แต่ละคนได้ หรือผู้สมัครแต่ละคนได้ แต่หญิงคิดว่าจากสองปัจจัยที่เรา มีพรรคเพื่อไทยถ้าคุณไปถามคนอีสานในโพลของทุกภาคพรรคเพื่อไทยถึงคะแนนดี

เพราะอะไรคะเพราะคนเชื่อมั่นนโยบายของพรรคเพื่อไทย ว่าถ้าพรรคเพื่อไทยเข้ามาจะแก้ไขปัญหาปากท้องและเศรษฐกิจได้จริง

ตัวอย่างแสดงให้เห็นความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่มของสังคมไทย สังคมไทยยังมีความเคารพความรู้สึกของคนอื่น และการแสดงออกทางภาษาที่คำนึงถึงบริบท สถานการณ์ บุคคลที่ต่างมีความคิดเห็นและจุดยืนเป็นของตนเอง ดังนั้นเพื่อป้องกันความขัดแย้ง การแสดงออกทางวาทะนั้นเป็นสิ่งที่พึงระมัดระวัง

3) ความกตัญญูรู้คุณ สังคมไทยมีวัฒนธรรมเรื่องการตอบแทนบุญคุณเป็นค่านิยมที่ยึดถือมาเนิ่นนานจนถึงปัจจุบัน ความกตัญญูก่อให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นซึ่งเป็นปัจจัยที่มีส่วนช่วยให้เกิดความระมัดระวังในการแสดงออกผ่านทางกระทำและคำพูด การเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงนอกจากจะช่วยลดความขัดแย้งในการสื่อสารแล้ว ยังใช้เป็นเครื่องมือแสดงออกถึงความนอบน้อมและความกตัญญูรู้คุณอีกด้วย

ตัวอย่าง เปิดใจ “แก่ง การุณ” ย้ายบ้านแต่หัวใจดวงเดิม ไม่เอาเผด็จการแน่นอน (29 มกราคม 2566)

ถาม: พี่แก่งถามตรง ๆ มีความหวั่นไหวมั๊ยคะ นักการเมืองที่เขาย้ายบ้านย้ายพรรคถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในชีวิตเลย เราหวั่นไหวมั๊ยที่เราย้ายออกมาจากพรรคใหญ่ที่กระแสดีมาก

ตอบ: หวั่นไหวมั๊ยก็คือด้วยตัวเองด้วยความตั้งใจเนี่ย การเดินไปข้างหน้าแต่ละครั้งผมตัดสินใจแล้วละที่สำคัญคนที่จะให้คำตอบได้ดีคือประชาชน เราเองมีความจำเป็นจริง ๆ ที่จะออกจากบ้านหลังเดิมที่เราสร้างไว้ ไปบ้านหลังใหม่ หวั่นใจแต่ผมก็ยังเชื่อในความตรงไปตรงมาคำพูดคำจาของเรากับบ้านหลังเก่า มวลมิตรสหายทุกคนผมยังให้ความรัก เคารพ พี่ ๆ ทุก ๆ ท่านอยู่ และสิ่งที่ผมทำมันจะเป็นเกราะคุ้มกันผมให้พี่ ๆ เพื่อน ๆ ไม่เห็นว่าผมเป็นอื่น เป็นพี่ เป็นเพื่อน เป็นน้องอยู่ตลอดเวลา การที่ผมเดินไปอยู่บ้านหลังใหม่ด้วยกฎหมาย การเลือกตั้ง มันคือการต่อสู้ แต่ถ้าพี่น้องประชาชนเห็นว่าผมพรรคการเมืองที่ดีกว่า ทำได้ดีกว่า ผมก็ยอมรับ แต่ผมอยากจะบอกว่า ผมเกิดที่นี่โตที่นี่จะบอกว่ามีบุญคุณข้าวแดงแกงร้อนจากพี่น้องประชาชนตั้งแต่เป็นไอ้แก่ง คุณแก่ง เป็น ส.ส. ผมได้รับความเมตตาจากพี่น้องมาโดยตลอดและผมก็เชื่อว่าจะให้โอกาสไม่ให้โอกาสก็อยู่ที่พี่น้องประชาชนแล้ว

จากตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลในวงการเมือง เมื่อพิจารณาจากเนื้อหาของคำตอบร่วมกับกลวิธีในการสื่อสารจะเห็นว่ามีความระมัดระวังไม่ให้เกิดความรู้สึกของผู้อื่น จากกรณีที่ทำเป็นต้องลาออกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคเพื่อไทย ถ้อยคำที่เลือกใช้แสดงให้เห็นถึงการพยายามที่จะรักษามิตรภาพ ความสัมพันธ์อันดีกับสมาชิกพรรคการเมืองเดิมที่เคยสังกัด และพี่น้องประชาชนที่ไว้วางใจและมีเมตตาต่อตน สนับสนุนให้ทำหน้าที่ผู้แทนมาหลายสมัย โดยเน้นย้ำว่าตนเองไม่เคยลืมบุญคุณและตระหนักเรื่องบุญคุณเสมอ ดังถ้อยคำ “บุญคุณข้าวแดงแกงร้อน” ซึ่งสะท้อนถึงความเชื่อตามวัฒนธรรมไทยเรื่องความกตัญญูรู้จักบุญคุณคน

4) การรู้จักกาลเทศะ กาลเทศะ คือ ความเหมาะสม รู้ว่าสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ รวมถึงการมีมารยาท ระมัดระวัง เคารพ ให้เกียรติผู้อื่น รู้ว่าควรพูดหรือแสดงออกกับใคร อย่างไร ในเวลา สถานที่และสถานการณ์แบบไหน การรู้จักกาลเทศะเป็นพฤติกรรมที่คนไทยปลูกฝังเพราะบุคคลที่มีกิริยาจาพเหมาะสมย่อมเป็นที่ชื่นชมของผู้ที่อยู่ใกล้และ ผู้พบเห็น การใช้ถ้อยคำภาษาในการตอบคำถามรวมทั้งการแสดงทัศนคติย่อมจะบ่งบอกถึงตัวตนของบุคคลนั้น ๆ ดังนี้

ตัวอย่าง

“เบลล่า” ยัน! ไม่เคยมีปัญหาแก้ม.มา ใช้หลักการนำชีวิตเมินคำนิทา (24 มีนาคม 2566)

ถาม: ดราม่าโยงมายังเราเต็ม ๆ เลย

ตอบ: ความจริงเบลไม่ได้ตามดูด้วยตนเองทั้งหมดอะนะคะ แต่ก็ทราบเรื่องค่ะ ค่อนข้างจะประหลาดใจกับเรื่องราวทั้งหมดที่เกิดขึ้นพอสมควร สำหรับเบลตอนที่เจอกันก็คุยกันดีค่ะ ไม่ได้มีปัญหาอะไร ไม่ได้มีปัญหากับใครด้วย ส่วนเรื่องคอนเทนต์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นเบลขอไม่แสดงความคิดเห็นแล้วกัน ไม่อยากต่อความให้เพิ่มขึ้นไปอีก หรือไม่อยากพูดอะไรที่ไปกระทบกระทั่งคนอื่นต่อ

ตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของนางเอกสาวคนดังแสดงให้เห็นถึงวาจาสุภาพ ไม่กล่าวร้ายหรือพาดพิงใคร รู้จักกาลเทศะว่าเมื่อใดควรพูดหรือไม่ควรพูด ไม่แสดงความคิดเห็นที่อาจกระทบเพื่อนผู้ที่เกี่ยวข้องจนทำให้ประเด็นบานปลายใหญ่โต โดยจะสังเกตว่าถ้อยคำที่เลือกใช้มีเจตนาในการเลี่ยงและลดความขัดแย้ง

5) ความสนุกสนาน การสอดแทรกอารมณ์ขันระหว่างการสัมภาษณ์บุคคลสาธารณะเป็นสิ่งที่พบได้เสมอ ถ้อยคำที่สร้างอารมณ์ขันช่วยให้บรรยากาศในการสัมภาษณ์ไม่ตึงเครียด นอกจากนี้ความสนุกสนานเป็นอุปนิสัยอย่างหนึ่งของ คนไทย แสดงให้เห็นปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ในการเลือกใช้ภาษาลดน้ำหนักความรุนแรงของประเด็นการสัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน ดังนี้

ตัวอย่าง

“ต๊ัก” เข้าใจดราม่า “บอล เชิญยิ้ม” ตลกยุคใหม่ต้องปรับตัว (14 กุมภาพันธ์ 2566)

ถาม: บางคนมองในแง่ซีเรียสในแง่คุกคามต้องระวังมั๊ยคะ

ตอบ: ต้องระวัง ก็คงจะไม่ไปเล่นกันหนักมาก ถ้าจะเล่นหนักก็ต้องกลับไปเล่นกับเมียครับเอาให้หนัก ผมว่าผมโชคดีที่อยู่วงการบันเทิงมานานผ่านร้อนผ่านหนาวมา จากไม่มีงานมาตงงานจากมีงาน ใจเราค่อนข้างจะเข้มแข็ง เรื่องนี้เราต้องพูดกับเมียว่าจะชอบโดนอานะ เรื่องนั้นเรื่องนี้ อย่าไปเชื่อให้เชื่อเรา เราต้องรู้สิ่งนี้มันเยอะเกินไปแล้วเราต้องไม่ทำ

จากการสัมภาษณ์นักแสดงตลกข้างต้นนอกจากจะแสดงให้เห็นวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงด้วยการเบี่ยงเบนประเด็นเพื่อสร้างอารมณ์ขันในการสัมภาษณ์ ยังทำให้เห็นธรรมชาติของการใช้ภาษาที่มีเจตนาให้ความตึงเครียดลดลงด้วยถ้อยคำที่สร้างความรู้สึกรื่นเริงสนุกสนาน อย่างไรก็ตามยังแฝงเนื้อหาเรื่องเพศให้ผู้ฟังตีความหมายเอง ได้แก่ ประโยค “ต้องระวัง ก็คงจะไม่ไปเล่นกันหนักมาก ถ้าจะเล่นหนักก็ต้องกลับไปเล่นกับเมียครับเอาให้หนัก”

6) การสอดแทรกสำนวนไทย สำนวนไทยเป็นวัฒนธรรมอยู่คู่กับคนไทย มีการกล่าวเปรียบเทียบกับเพื่อให้เห็นภาพ ใช้ถ้อยคำสำนวนไทยง่าย ๆ แต่เป็นที่รู้จักและนิยมใช้อยู่เสมอ โดยพบในการสัมภาษณ์บุคคลสาธารณะทั้งบุคคลในวงการเมืองและวงการบันเทิง แสดงให้เห็นว่าสำนวนไทยช่วยสร้างชีวิตชีวาในการใช้ภาษาสื่อสาร ดังนี้

ตัวอย่าง “แมท” รับเลิก “สงกรานต์” บ๊ายบายฝ่ายชายปมมือที่สาม เคลียร์! “ไฮโซพก” แค่นี้ (27 เมษายน 2566)

ถาม: เกี่ยวกับมือที่สามหรือเปล่า

ตอบ: ไม่เกี่ยวค่ะ ไม่เกี่ยว

ถาม: กับรักครั้งนี้ ให้อะไรกับพี่แมทบ้างคะ

ตอบ: แบบที่ทุกคนได้เห็นเลยค่ะ

ถาม: แม่เห็นขำมัยยะที่ดูว่าเป็น **มือที่สาม**

ตอบ: ก็อย่างที่บอกเลยต้องถามพี่เขา มุมมอง **มือที่สาม** ของแม่กับพี่เขาอาจจะไม่เหมือนกัน

ตัวอย่างมีการใช้สำนวนไทยคือ “มือที่สาม” ไม่ได้แปลความหมายตรง ๆ แต่มีความหมายเชิงเปรียบเทียบแฝงอยู่ มือที่สามหมายถึง บุคคลฝ่ายที่ 3 ซึ่งไม่ใช่คู่กรณี แต่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้อื่น มักจะเข้ามาายุแหย่ให้เกิดความแตกแยก สำนวนไทยสะท้อนถึงวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การใช้และเข้าใจสำนวนไทยอย่างถูกต้องช่วยสืบทอดวัฒนธรรมได้ ทั้งยังเป็นเครื่องอบรมสั่งสอน ตลอดจนเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของคนไทย

7) คุณธรรมและคำสอนของพระพุทธศาสนา การตอบคำถามของบุคคลสาธารณะสะท้อนให้เห็นลักษณะของสังคมและวัฒนธรรมไทย ด้านการยึดถือคุณธรรมและใช้หลักธรรมะในการดำเนินชีวิต พบการยกตัวอย่างหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ตลอดจนการกล่าวถึงคุณธรรมที่ต้องมีในการทำงาน ดังนี้

ตัวอย่าง “เบลล่า” ยัน! ไม่เคยมีปัญหาแก้ม.ม้า ใช้หลักธรรมนำชีวิตเมินคำนิทา (24 มีนาคม 2566)

ถาม: เมื่อเกิดเรื่องดรามามาแบบนี้ขึ้นมาเบลมีวิธีจัดการยังไง

ตอบ: คนอื่นเบลไม่ทราบนะ เาในส่วนตัวเบลแล้วกันนะเบลเชื่อในเรื่องของ **โลกธรรม 8** มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ มีสุขก็ต้องมีทุกข์ มีคำสรรเสริญก็มีคำนิทา มันเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อยู่แล้ว เบลเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาคนนึง มันเหมือนให้เราเชื่อว่าเราจะต้องมีความดี มีธรรมะนำชีวิต แค่นี้ก็โอเคแล้ว

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์นางเอกคนประเด็นที่มีการคาดเดาว่าเธอเป็นเป้าหมายในวงสนทนาของกลุ่มนางเอกแก้ม.ม้า ในรายการช่อง YouTube การตอบคำถามสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ ที่มีหลักธรรมนำชีวิต มีพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจ โดยหลักโลกธรรม 8 หมายถึง ธรรมดาของโลก เรื่องของธรรมชาติที่ครอบงำสัตว์โลก ได้แก่ 1. ลาภ 2. ยศ 3. สรรเสริญ 4. สุข 5. เสื่อมลาภ 6. เสื่อมยศ 7. นินทาว่าร้าย 8. ทุกข์

การอภิปรายผล

ดาราและนักการเมืองไทยมักจะใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการให้สัมภาษณ์เสมอ ไม่ใช่เฉพาะประเด็นที่เป็นความขัดแย้ง การแสดงความไม่พอใจ หรือประเด็นข่าวฉาวเท่านั้น กลวิธีการลดน้ำหนักความรุนแรงปรากฏในการให้สัมภาษณ์ประเด็นทั่วไป ใช้ในการตอบคำถามที่มีการคุกคามหน้าเพื่อรักษาหน้าของตนเอง การใช้ถ้อยคำลดปริมาณพบมากที่สุดในการสัมภาษณ์บุคคลวงการบันเทิง กลวิธีดังกล่าวช่วยให้เกิดผลดีต่อภาพลักษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ ตลอดจนรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้สัมภาษณ์และบุคคลที่สามได้ด้วย ด้านนักการเมืองนิยมใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็นมากที่สุด สื่อความหมายว่าเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัวที่มีต่อประเด็นที่ให้สัมภาษณ์เท่านั้น ส่วนกลวิธีที่บุคคลในวงการเมืองและบุคคลในวงการบันเทิงใช้เพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์ที่แตกต่างกัน ได้แก่ การใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไข นักการเมืองมักจะใช้ถ้อยคำแสดงเงื่อนไขเชื่อมโยงประโยคเพื่อช่วยลดน้ำหนักความรุนแรง ประโยคที่ใช้แสดงเหตุและผลนำไปสู่การอธิบายเชื่อมโยงแต่ละประเด็นอย่างสัมพันธ์กัน ส่วนนักแสดงมักจะมีความเป็นกันเอง สร้างความสนุกสนานในการตอบคำถามจึงปรากฏกลวิธีการใช้ถ้อยคำเพื่อสร้างอารมณ์ขันในการสัมภาษณ์

บรรยากาศในการสัมภาษณ์บุคคลสาธารณะทั้งสองวงการมีความแตกต่างกันเนื่องจากประเด็นคำถามของนักการเมืองเกี่ยวข้องกับความเป็นไปของบ้านเมือง ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วประเทศ ประกอบกับช่วงเวลาที่เกิดขึ้นข้อมูลอยู่ในช่วงของการรณรงค์หาเสียง เป็นช่วงโค้งสุดท้ายของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 14 พฤษภาคม 2566 ประเด็นคำถามที่นักการเมืองต้องตอบจึงมีความเข้มข้น บางคำถามเป็นการคุกคามหน้า และบีบคั้นให้นักการเมืองว่าที่ผู้นำประเทศแสดงวิสัยทัศน์ ซึ่งไหวชิงพริบ ช่วงชิงศรัทธาและความนิยมจากประชาชน ขณะที่นักร้อง นักแสดงมีบรรยากาศในการสัมภาษณ์ที่ผ่อนคลายมากกว่า อีกทั้งประเด็นคำถามเป็นเรื่องที่สามารถตอบคำถามได้ง่าย เพราะเกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง อย่างไรก็ตาม บุคคลสาธารณะควรจะมีคามระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำเพื่อป้องกันตนเองไม่ให้ได้รับผลกระทบหรือการถูกวิพากษ์วิจารณ์จากผู้ติดตามผลงาน

นอกจากผู้วิจัยจะศึกษาการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการตอบคำถามของบุคคลสาธารณะแล้ว ยังวิเคราะห์กลวิธีลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์ของผู้ดำเนินรายการหรือสื่อมวลชนที่ตั้งคำถาม เนื่องจากผู้ส่งสารและผู้รับสารเป็นองค์ประกอบของการสื่อสารที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น ซึ่งพบว่าสื่อมวลชนจะให้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็น ถ้อยคำลดปริมาณ และถ้อยคำแสดงการคาดคะเน เพื่อตั้งสมมติฐานในการสัมภาษณ์ และผู้ให้สัมภาษณ์จะใช้ถ้อยคำดังกล่าวตอบกลับเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากการควบคุมบรรยากาศในการสัมภาษณ์ให้เป็นไปอย่างราบรื่น และต้องการลดความขัดแย้งอันอาจเกิดขึ้นได้หากเลือกใช้ถ้อยคำที่ไม่เหมาะสม

ประเด็นที่น่าสนใจคือ การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์บุคคลสาธารณะปรากฏคำแสดงทัศนภาวะจำนวนมาก นววรรณ พันธุเมธา [20] เรียกว่าคำบอกความเห็น เช่น น่า น่าจะ อาจ อาจจะ คง คงจะ เป็นต้น ซึ่งนำไปประกอบกับคำว่า ได้ หรือคำว่า ไม่ เพื่อแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ทั้งนี้การใช้คำแสดงความคิดเห็นเป็นการลดน้ำหนักความรุนแรงได้ เพราะสื่อความหมายว่าเป็นเพียงความคิด มุมมอง หรือความรู้สึกของผู้พูดเท่านั้น

ผู้วิจัยพบว่าบุคคลสาธารณะมีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงหลายกลวิธีในตอบคำถาม กลวิธีที่นำมาใช้ร่วมกันมากที่สุดคือ การใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็นร่วมกับการใช้ถ้อยคำลดปริมาณและการใช้คำแสดงการคาดคะเน รวมทั้งการใช้ถ้อยคำแสดงความคิดเห็นซ้ำ ๆ แบบเน้นย้ำ เพื่อหลีกเลี่ยงการให้ข้อมูลที่อาจจะไม่เกิดขึ้นจริงในอนาคต บทความนี้นำแนวคิดหลายเรื่องมาประยุกต์ใช้เพื่อศึกษาการสัมภาษณ์ที่เก็บข้อมูลจากผู้ใช้ภาษาไทย ได้แก่ แนวคิดเรื่องรูปแบบการตอบคำถาม แนวคิดเรื่องวัจนกรรม แนวคิดเรื่องความสุภาพและหน้า แนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย และแนวคิดเรื่องการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงที่สังเคราะห์โดยสิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ [18] ผลการวิเคราะห์การใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์ของบุคคลสาธารณะที่มีการเชื่อมโยงด้านปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมไทยแสดงให้เห็นเอกลักษณ์ของคนไทย พฤติกรรมทางภาษาที่ปรากฏในผลการศึกษามีส่วนที่สอดคล้องกับแนวคิดที่เป็นสากล ได้แก่ การคำนึงถึงเรื่องหน้า ภาพลักษณ์ หรือชื่อเสียงของตนเอง การคุกคามหน้าย่อมสร้างความไม่พอใจให้คู่สนทนาไม่ว่าจะเป็นบุคคลสาธารณะหรือคนทั่วไป ดังที่ Goffman [21] กล่าวว่า “หน้า” (face) คือ ภาพลักษณ์ที่ทุกคนในสังคมต้องการเป็นความต้องการพื้นฐานของสมาชิกในสังคม แต่ละคนมีหน้าที่จะต้องรักษาไว้และไม่ต้องการให้ใครมาละเมิด งานวิจัยสะท้อนว่าบุคคลสาธารณะส่วนใหญ่มีความระมัดระวังในการตอบคำถามเพราะคำนึงถึงภาพลักษณ์ ขณะที่สื่อมวลชนเลือกใช้คำถามทั้งแบบตรงไปตรงมาและถ้อยคำที่ช่วยลดน้ำหนักความรุนแรงผสมผสานกันขึ้น

อยู่กับสถานการณ์ อย่างไรก็ตามแต่ละสังคมและวัฒนธรรมมีลักษณะย่อยที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับการหล่อหลอมทางสังคม ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี ระบบความคิดส่งผลต่อถ้อยคำภาษาที่ใช้ การตีความหมายของคำบางคำที่แฝงความหมายโดยนัยรวมถึงการแสดงเจตนาของถ้อยคำ

สื่อสารมวลชนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญอย่างหนึ่งและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย การใช้ภาษาของบุคคลในวงการบันเทิง วงการเมืองหรือการใช้ภาษาของสื่อมวลชนที่เผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งประชาชนเป็นผู้รับสารนั้นเกิดการซึมซับ รับรู้ และนำไปสู่การปรับใช้เพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เริ่มจากการสื่อสารในกลุ่มคนใกล้ชิดและแพร่ขยายออกไปสู่วงกว้าง จึงจะสังเกตเห็นได้ว่าคนในสังคมมีการเลียนแบบหรือนำถ้อยคำที่ปรากฏผ่านสื่อมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ด้านการใช้ภาษาในบริบทวงการบันเทิงและวงการเมืองพบว่ามีเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามสถานการณ์ สื่อ ระยะเวลา และตัวบุคคล ระดับภาษาส่วนใหญ่เป็นภาษาถิ่นทางการและภาษาสนทนา การใช้ภาษาของบุคคลสาธารณะถูกนำเสนออย่างผู้รับสารจำนวนมากจึงมีลักษณะเป็นไวรัล (Viral) ดังนั้นผู้ใช้ภาษาไทยจึงควรเลือกใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาวิธีการลดน้ำหนักความรุนแรงในการแถลงข่าวของพรรคการเมือง
2. ศึกษาการใช้ภาษาเพื่อลดน้ำหนักความรุนแรงในงานเขียนที่เผยแพร่ต่อสาธารณชน ได้แก่ ประกาศ แถลงการณ์ แถลงข่าว คำชี้แจง ซึ่งจัดทำโดยหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
3. ศึกษาว่านอกจากปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กับกลวิธีการใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงในการสัมภาษณ์บุคคลสาธารณะ ยังมีปัจจัยอื่นหรือไม่และความสัมพันธ์อย่างไร

References

- [1] Ongwuttivat, S. (2010). Linguistic strategies of Thai celebrities when answering questions posed by the media in interview situation. *Vannavidat journal*, 10(2), 54-93. (in Thai)
- [2] Chen, R. (2001). Self-politeness. *Journal of Pragmatics*, 33, 87-106.
- [3] Obeng, S. G. (1997). Communicational strategies: Persuasion and politeness in Akan judicial discourse. *TEXT*, 17, 25-51.
- [4] Vongkrajang, N. (2002). *Thai politicians' face-saving strategies in answering questions* [Master's thesis, Chulalongkorn University]. (in Thai)
- [5] Ongwuttivat, S. (2011). *Disagreement in Thai conversational discourse and native speakers' motivational concerns*. [Doctoral dissertation, Chulalongkorn University]. (in Thai)
- [6] The Standard. (2023, April, 10). The Secret Sauce. <https://www.youtube.com/@TheSecretSauceTH> (in Thai)
- [7] Nine Entertain MCOT. (2023, April, 26). Nine Entertain. <https://www.youtube.com/c/NineEntertainMCOT> (in Thai)
- [8] Matichon TV. (2023, April, 9). Euai talk. <https://www.youtube.com/hashtag/เอื้อยtalk>
- [9] Phuengchim, P. (1999). *Questioning strategies in two categories of television interview discourse*. [Master's thesis, Chulalongkorn University]. (in Thai)

- [10] Greatbatch, D. (1986). Some standard uses of supplementary question in news interviews. *Belfast Working Papers in Language and Linguistics*, 8, 86-123.
- [11] Dillon, J.T. (1990). *The practice of questioning*. Routledge.
- [12] Thiamsombun, S. (1998). *Linguistics devices in politicians' response in journalistic Interviews*. [Master's thesis, Chulalongkorn University]. (in Thai)
- [13] Austin, J.L. (1962). *How to do thing with words*. Oxford University Press.
- [14] Deeaphadung, S. (2009). *Basic pragmatics* (2ndEd.). Research Institute of Languages and Cultures of Asia, Mahidol University Press. (in Thai)
- [15] Brown, P., & Levinson, S. (1978). *Universal in language usage: Politeness phenomena*. Cambridge University Press.
- [16] Hanks, W., Ide, S., & Katagiri, Y. (2009). Towards an emancipatory pragmatics Introduction. *Journal of Pragmatics*, 41(1), 1-9.
- [17] Ongwuttiwat, S. (2021). The speech act of responding to disappointment in Thai: A case study of interlocutors with equal status. *Thai Studies Journal*, 17(1), 181-246. (in Thai)
- [18] Ongwuttiwat, S. (2010). Linguistic strategies of Thai celebrities when answering questions posed by the media in interview situation. *Vannavidas journal*, 10(2), 54-93. (in Thai)
- [19] Prasitratsin, A. (2013). *Sociolinguistics* (5thEd.). Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- [20] Bundhumedha, N. (2006). *Thai Grammar* (3rd Ed.). Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- [21] Goffman, E. (1967). *Interaction ritual. Essays on face-to-face behavior*. The Penguin Press.